

2187**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 8 września 2004 r.

w sprawie zwalczania wysoce zjadliwej grypy ptaków d. pomoru drobiu²⁾

Na podstawie art. 61 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób i tryb zwalczania wysoce zjadliwej grypy ptaków d. pomoru drobiu, zwanej dalej „grypą ptaków”, a w szczególności:

- 1) sposób i tryb postępowania przy podejrzeniu grypy ptaków;
- 2) sposób i tryb postępowania przy stwierdzeniu grypy ptaków;
- 3) rodzaj próbek pobieranych do badań diagnostycznych oraz sposób ich pobierania i wysyłania;
- 4) środki stosowane przy zwalczaniu grypy ptaków;
- 5) procedury oczyszczania i odkażania;
- 6) sposób i tryb postępowania przy wygaszaniu ogniska grypy ptaków;
- 7) warunki i sposób ponownego umieszczania zwierząt w gospodarstwach;
- 8) wymagania niezbędne do uznania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub regionu położonego na tym terytorium za urzędowo wolne od grypy ptaków oraz szczegółowy tryb tego uznawania;
- 9) warunki przeprowadzania szczepień przeciwko grypie ptaków.

§ 2. 1. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) drób podejrzany o zakażenie — drób:
  - a) wykazujący takie objawy kliniczne lub zmiany pośmiertne, które wskazują na podejrzenie wystąpienia grypy ptaków, lub
  - b) u którego wykazano obecność podtypów H5 lub H7 wirusa typu A grypy ptaków;

2) drób podejrzany o zarażenie — drób, który mógł mieć kontakt pośredni lub bezpośredni z wirusem grypy ptaków lub podtypami H5 lub H7 wirusa typu A grypy ptaków.

2. Za drób zakażony uważa się drób:

- 1) u którego obecność wirusa grypy ptaków została potwierdzona badaniem wykonanym przez zatwierdzone laboratorium lub
- 2) znajdujący się w kolejnym z ognisk choroby, w którym wystąpiły objawy kliniczne lub zmiany pośmiertne charakterystyczne dla grypy ptaków.

§ 3. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia grypy ptaków w gospodarstwie, niezwłocznie obejmuje je nadzorem i podejmuje czynności mające na celu wykrycie albo wykluczenie tej choroby, w szczególności:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne;
- 2) przeprowadza badanie kliniczne drobiu;
- 3) pobiera próbki do badań diagnostycznych w sposób, który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 4) nakazuje:
  - a) prowadzenie i aktualizowanie spisu wszystkich kategorii drobiu znajdującego się w gospodarstwie, z wyszczególnieniem dla każdej jego kategorii liczby drobiu padłego, wykazującego objawy kliniczne, niewykazującego objawów choroby, w tym także drobiu padłego i wylężonego w okresie podejrzenia o chorobę, oraz kontroluje ten spis przy każdej wizycie w gospodarstwie,
  - b) odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach, w których jest on utrzymywany,
  - c) zastosowanie właściwych środków odkażających przed wejściami i wyjściami z kurników, jak również wjazdami i wyjazdami z terenu gospodarstwa;
- 5) zakazuje:
  - a) przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa,
  - b) przemieszczania na czas określony:
    - osób, pojazdów oraz zwierząt innych niż drób z gospodarstwa i do gospodarstwa bez jego zgody,
    - mięsa drobiowego lub drobiu padłego, środków żywienia zwierząt, ubocznych produk-

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 134, poz. 1433).

²⁾ Przepisy niniejszego rozporządzenia wdrażają postanowienia dyrektywy 92/40/EWG z dnia 19 maja 1992 r. wprowadzającej wspólnotowe środki zwalczania grypy drobiu (Dz. Urz. WE L 167 z 22.06.1992).

tów pochodzenia zwierzęcego, odchodów, ściółki, sprzętu i innych mogących przenosić grypę ptaków przedmiotów, bez jego zgody;

- c) wywożenia jaj z gospodarstwa bezpośrednio do zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne, o którym mowa w przepisach o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego³⁾.

2. Powiatowy lekarz weterynarii może wyrazić zgodę na wywóz jaj, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 lit. c, jeżeli:

- 1) spełniają wymagania dla jaj umieszczanych na rynku;
- 2) każda przesyłka zawierająca jaja uprzednio odkażone, przed wystaniem zostanie zaplombowana przez urzędowego lekarza weterynarii i pozostanie zaplombowana podczas transportu do zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne;
- 3) powiatowy lekarz weterynarii, właściwy dla miejsca położenia zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne, poinformuje go o otrzymaniu każdej przesyłki jaj przeznaczonych do przetworzenia i zapewni, że:
  - a) jaja, o których mowa w pkt 2, będą przechowywane oddzielnie od innych jaj od czasu ich dostarczenia do tego zakładu do czasu ich przetworzenia,
  - b) skorupki z tych jaj zostaną uznane za materiał II kategorii w rozumieniu rozporządzenia 1774/2002 z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 273 z 10.10.2002),
  - c) opakowania jaj, pojazdy używane do ich transportu oraz obiekty, w których były przetrzymywane te jaja, zostaną oczyszczone i odkażone w sposób, który określono w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

3. Powiatowy lekarz weterynarii właściwy dla miejsca położenia gospodarstwa, o którym mowa w ust. 1, informuje powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca położenia zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne o planowanej wysyłce jaj.

4. Powiatowy lekarz weterynarii może zastosować środki, o których mowa w ust. 1, w stosunku do innych gospodarstw, jeżeli uzna, że ich położenie lub

kontakt z gospodarstwem, w którym podejrzewa się grypę ptaków, może spowodować przeniesienie się tej choroby.

5. Środki, o których mowa w ust. 1—4, stosuje się do czasu wykluczenia grypy ptaków przez powiatowego lekarza weterynarii.

§ 4. 1. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku stwierdzenia grypy ptaków w gospodarstwie wyznacza je jako ognisko choroby oraz:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne;
- 2) nakazuje:
  - a) niezwłoczne zabicie wszystkich sztuk drobiu w gospodarstwie,
  - b) zniszczenie zwłok wszystkich sztuk drobiu padłego i zabitego oraz wszystkich jaj znajdujących się w gospodarstwie,
  - c) zniszczenie lub zagospodarowanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego, środków żywienia zwierząt, ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu, w sposób, który wyklucza szerzenie się tej choroby;
- 3) ustala miejsce, w którym znajdują się:
  - a) mięso drobiowe pochodzące z tego gospodarstwa, w przypadku gdy ubój miał miejsce w okresie inkubacji choroby,
  - b) jaja wylęgowe i jaja konsumpcyjne, które zostały zniesione w okresie inkubacji choroby w tym gospodarstwie i wywiezione z tego gospodarstwa;
- 4) informuje powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca, o którym mowa w pkt 3, o tym, że na jego obszarze działania znajduje się mięso drobiowe, jaja wylęgowe lub jaja konsumpcyjne, o których mowa w pkt 3.

2. Powiatowy lekarz weterynarii, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, nakazuje zniszczenie mięsa drobiowego, jaj wylęgowych lub jaj konsumpcyjnych pochodzących z gospodarstwa, o którym mowa w ust. 1, a w przypadku piskląt wylęzonych z takich jaj, obejmuje je nadzorem w celu wykrycia albo wykluczenia grypy ptaków u tych piskląt.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do jaj konsumpcyjnych, które były uprzednio poddane oczyszczaniu i odkażaniu.

4. Po wykonaniu czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, budynki, w których był przetrzymywany drób, ich otoczenie, pojazdy używane do jego transportu oraz pozostałe przedmioty, które mogły ulec zakażeniu, podlegają oczyszczaniu i odkażaniu pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii.

³⁾ Przepisy o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego wdrażają postanowienia art. 6 ust. 1 dyrektywy 89/437/EWG z dnia 20 lipca 1989 r. dotyczącej higieny i problemów zdrowotnych odnośnie do produkcji i wprowadzania na rynek produktów jajecznych (Dz. Urz. WE L 212 z 22.07.1989).

5. Powiatowy lekarz weterynarii może zastosować środki, o których mowa w ust. 1—4, w stosunku do innych gospodarstw, jeżeli uzna, że ich położenie lub kontakt z gospodarstwem, w którym stwierdzono grypę ptaków, może spowodować przeniesienie się tej choroby.

§ 5. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku gospodarstw, w których znajdują się dwa lub większa liczba stad drobiu, może odstąpić od stosowania środków, o których mowa w § 4 ust. 1—5, w stosunku do tych stad drobiu, w których wszystkie zwierzęta są zdrowe, jeżeli:

- 1) stada te są przetrzymywane w kurnikach, których pomieszczenia są całkowicie odizolowane od pomieszczeń, w których znajduje się drób zakażony, podejrzany o zakażenie lub podejrzany o zarażenie;
- 2) czynności związane z utrzymywaniem drobiu, w tym karmienie drobiu, odbywają się w sposób uniemożliwiający szerzenie się grypy ptaków.

§ 6. 1. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku powzięcia podejrzenia, że drób w gospodarstwie może być zarażony, w szczególności poprzez przemieszczanie się ludzi, zwierząt lub pojazdów, w celu wczesnego stwierdzenia podejrzenia grypy ptaków, obejmuje to gospodarstwo nadzorem, w ramach którego:

- 1) prowadzi i aktualizuje spis wszystkich kategorii drobiu znajdujących się w gospodarstwie;
- 2) kontroluje przemieszczanie się drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa;
- 3) podejmuje działania, o których mowa w ust. 2 i 3.

2. Powiatowy lekarz weterynarii w szczególnie uzasadnionych przypadkach wprowadza zakaz wywozu drobiu z gospodarstwa, o którym mowa w ust. 1, z wyjątkiem transportu drobiu bezpośrednio do rzeźni, w której, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, dokonuje się niezwłocznego uboju drobiu.

3. Powiatowy lekarz weterynarii może wyrazić zgodę na transport, o którym mowa w ust. 2, po przeprowadzeniu badania klinicznego wszystkich sztuk drobiu w celu wykluczenia grypy ptaków.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, obowiązuje przez okres od 7 do 21 dni, licząc od dnia, w którym wszelkie przesłanki wskazują na brak możliwości zarażenia grypą ptaków.

5. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku gospodarstw, w których znajdują się dwa lub większa liczba stad, może odstąpić od stosowania środków, o których mowa w ust. 1—4, w stosunku do stad drobiu, w których wszystkie zwierzęta są zdrowe, jeżeli:

- 1) stada te są przetrzymywane w kurnikach, których pomieszczenia są całkowicie odizolowane od po-

mieszczeń, w których znajduje się drób zakażony, podejrzany o zakażenie lub podejrzany o zarażenie;

- 2) czynności związane z utrzymywaniem drobiu, w tym karmienie drobiu, odbywają się w sposób uniemożliwiający szerzenie się grypy ptaków.

§ 7. 1. Powiatowy lekarz weterynarii, wojewoda albo minister właściwy do spraw rolnictwa w przypadku wyznaczenia ogniska grypy ptaków określa:

- 1) obszar zapowietrzony o promieniu co najmniej 3 km;
- 2) obszar zagrożony o promieniu co najmniej 10 km.

2. Obszar zapowietrzony i zagrożony określa się, uwzględniając czynniki geograficzne, administracyjne, ekologiczne i epizootyczne odnoszące się do grypy ptaków oraz kontrolowanych obiektów.

3. W obszarze zapowietrzonym urzędowy lekarz weterynarii:

- 1) sporządza spis gospodarstw, położonych na tym obszarze, utrzymujących drób;
- 2) przeprowadza kontrole gospodarstw, o których mowa w pkt 1, połączone z badaniem klinicznym drobiu oraz pobiera próbki do badań diagnostycznych, jeżeli jest to konieczne;
- 3) rejestruje kontrole i wyniki badań, o których mowa w pkt 2;
- 4) nakazuje:
  - a) odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach, w których jest on utrzymywany,
  - b) zastosowanie środków odkażających w wejściach, wyjściach, wjazdach i wyjazdach z terenu gospodarstwa, o którym mowa w pkt 1;
- 5) kontroluje:
  - a) ruch osób, które miały kontakt z drobiem, tuskami, zwłokami drobiu oraz jajami,
  - b) ruch pojazdów przewożących drób, tuszki, zwłoki drobiu i jaja;
- 6) zakazuje:
  - a) transportu drobiu, z wyjątkiem ruchu tranzytowego drogami głównymi lub koleją,
  - b) przemieszczania drobiu i jaj wylęgowych z gospodarstwa znajdującego się na tym obszarze,
  - c) wywożenia i rozrzucania ściółki oraz naturalnego nawozu drobiowego bez zgody urzędowego lekarza weterynarii,
  - d) organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, na których jest gromadzony drób lub inne gatunki ptaków.

4. Powiatowy lekarz weterynarii może wyrazić zgodę na transport:

- 1) drobiu z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zapowietrzonym w celu niezwłocznego uboju do rzeźni znajdującej się na obszarze zapowietrzonym, a w przypadku, jeżeli nie jest to możliwe, do rzeźni znajdującej się poza obszarem zapowietrzonym, wyznaczonej przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca uboju; tuszki ubitego drobiu znakuje się w sposób określony w przepisach o wymaganiach weterynaryjnych dla handlu i przy przywozie świeżego mięsa drobiowego⁴⁾;
- 2) jednodniowych piskląt lub młodych niosek z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zapowietrzonym do gospodarstwa, w którym nie jest przetrzymywany drób, znajdującego się na terenie obszaru zapowietrzonego; gospodarstwo takie obejmuje się kontrolą, o której mowa w ust. 3 pkt 2;
- 3) jaj wylęgowych z gospodarstwa znajdującego się na obszarze zapowietrzonym do zakładu wylęgu drobiu, wyznaczonego przez powiatowego lekarza weterynarii, przy czym jaja przed wysłaniem i zapakowaniem poddaje się odkażeniu.

5. Transport, o którym mowa w ust. 4, jest dokonywany, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, środkami transportu oczyszczanymi i odkażanymi przed i po transporcie.

6. Przed transportem, o którym mowa w ust. 4 pkt 2 i 3, powiatowy lekarz weterynarii przeprowadza kontrolę gospodarstwa lub zakładu wylęgu drobiu stanowiących miejsce przeznaczenia drobiu.

7. Środki podjęte na obszarze zapowietrzonym stosuje się przez okres co najmniej 21 dni, licząc od dnia zakończenia, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, oczyszczenia i odkażenia gospodarstwa będącego ogniskiem grypy ptaków w sposób, który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

8. Po upływie okresu, o którym mowa w ust. 7, organ, o którym mowa w ust. 1, określa obszar zapowietrzony jako część obszaru zagrożonego.

§ 8. 1. W obszarze zagrożonym urzędowy lekarz weterynarii:

- 1) sporządza spis gospodarstw, położonych na tym obszarze, utrzymujących drób;
- 2) przeprowadza kontrolę przemieszczania drobiu i jaj wylęgowych;

⁴⁾ Przepisy o wymaganiach weterynaryjnych dla handlu i przy przywozie świeżego mięsa drobiowego wdrażają postanowienia art. 5 ust. 1 dyrektywy 91/494/EWG z dnia 26 czerwca 1991 r. o warunkach zdrowotnych zwierząt dotyczących handlu w ramach Wspólnot i importu świeżego mięsa drobiowego z państw trzecich (Dz. Urz. WE L 268 z 24.09.1991).

3) zakazuje:

- a) przemieszczania drobiu, poza obszar zagrożony, przez okres 15 dni od dnia utworzenia tego obszaru, z wyłączeniem transportów drobiu kierowanych bezpośrednio do rzeźni znajdującej się poza obszarem zagrożonym i wyznaczonej przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca uboju; tuszki ubitego drobiu znakuje się w sposób określony w przepisach o wymaganiach weterynaryjnych dla handlu i przy przywozie świeżego mięsa drobiowego⁵⁾,
- b) przemieszczania jaj wylęgowych poza obszar zagrożony, z wyjątkiem transportu do zakładu wylęgu drobiu, wyznaczonego przez powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca wylęgu; wysyłane jaja i ich opakowanie poddaje się oczyszczeniu i odkażeniu przed i po transporcie,
- c) wywożenia poza obszar zagrożony ściółki i naturalnego nawozu drobiowego,
- d) organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, na których jest gromadzony drób lub inne gatunki ptaków.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a i b, nie dotyczą ruchu tranzytowego drogami głównymi lub koleją.

3. Środki podjęte na obszarze zagrożonym mają zastosowanie przez okres co najmniej 30 dni od dnia zakończenia, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, oczyszczenia i odkażenia na terenie gospodarstwa zakażonego w sposób, który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 9. W przypadku gdy gospodarstwo zostanie wyznaczone jako ognisko grypy ptaków, powiatowy lekarz weterynarii może przeprowadzić szczepienie drobiu znajdującego się w gospodarstwach położonych w obszarze zagrożonym, jeżeli zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

§ 10. 1. Powiatowy lekarz weterynarii uznaje ognisko grypy ptaków za wygaste, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) upłynęło co najmniej 30 dni od dnia padnięcia lub zabicia ostatnich ptaków z gatunków wrażliwych na gripę ptaków, a ich zwłoki oraz jaja zostały usunięte z ogniska choroby w sposób uniemożliwiający szerzenie się choroby;

⁵⁾ Przepisy o wymaganiach weterynaryjnych dla handlu i przy przywozie świeżego mięsa drobiowego wdrażają postanowienia art. 3 dyrektywy 91/494/EWG z dnia 26 czerwca 1991 r. o warunkach zdrowotnych zwierząt dotyczących handlu w ramach Wspólnot i importu świeżego mięsa drobiowego z państw trzecich (Dz. Urz. WE L 268 z 24.09.1991).

2) oczyszczanie i odkażanie zostały przeprowadzone w sposób, który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

2. Po uzyskaniu zgody powiatowego lekarza weterynarii ptaki z gatunków wrażliwych na grypę ptaków mogą być umieszczane w gospodarstwie, w którym ognisko choroby zostało uznane za wygasłe, po upływie 21 dni od dnia dokonania tego uznania.

§ 11. 1. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub region położony na tym terytorium mogą być uznane za wolne od grypy ptaków, jeżeli zostały spełnione następujące warunki:

- 1) w okresie ostatnich 3 lat nie zarejestrowano na tym obszarze żadnego przypadku grypy ptaków;
- 2) szczepienie przeciwko grypie ptaków na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub w regionie położonym na tym terytorium, przy użyciu szczepionki przeciwko podtypom H5 lub H7 wirusa typu A grypy ptaków, nie było przeprowadzane przez co najmniej 12 miesięcy;
- 3) wprowadzanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub do regionu położonego na tym teryto-

rium ptaków z gatunków wrażliwych na grypę ptaków, jak również jaj wylęgowych, nasienia, mięsa oraz przeznaczonych do produkcji środków żywienia zwierząt produktów pochodzących od ptaków z gatunków wrażliwych na grypę ptaków, odbywa się:

- a) wyłącznie z państw lub regionów położonych na ich terytorium wolnych od grypy ptaków, z uwzględnieniem warunków określonych w pkt 1 i 2,
- b) po poddaniu tych produktów sterylizacji, która niszczy wirusa tej choroby.

2. Główny Lekarz Weterynarii, na wniosek wojewódzkiego lekarza weterynarii, występuje do Komisji Europejskiej o uznanie regionu położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za wolny od grypy ptaków.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *W. Olejniczak*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. (poz. 2187)

Załącznik nr 1

RODZAJ PRÓBEK POBIERANYCH DO BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH ORAZ SPOSÓB ICH POBIERANIA I WYSYŁANIA

1. Do badań diagnostycznych pobiera się próbki co najmniej od 5 ptaków padłych w okresie bezpośrednio poprzedzającym pobranie próbek lub ptaków chorych, które zostały zabite. Do badań tych pobiera się: tchawicę, płuca, mózg, śledzionę, wątrobę, nerki oraz jelita z treścią pokarmową lub świeży kał.
2. Próbki pobiera się również z innych zmienionych narządów.
3. Wymazy z tchawicy i szpary podniebiennej oraz wymazy z kloaki wraz z kałem pobiera się od żywych ptaków.
4. Próbki pobiera się z zachowaniem zasad aseptyki oddzielnie lub jako próby zbiorcze. Próby kału i treści jelit puluje się oddzielnie.
5. Wymazy z kloaki wraz z kałem pobiera się co najmniej od 20 ptaków pochodzących ze stada podejrzanego o grypę ptaków, przy czym próbki te pobiera się tak, aby na waciku był wyraźnie widoczny kał.
6. W szczególnych przypadkach można przesłać do badań diagnostycznych zwłoki ptaków, które pa-
dły w okresie bezpośrednio poprzedzającym pobranie próbek.
7. Każdą próbkę pobranego materiału pakuje się i transportuje z zachowaniem szczególnych środków ostrożności.
8. Materiał pochodzący od ptaków żywych pobiera się, nie narażając zwierząt na zbędny ból.
9. Miejsca, z których są pobierane próbki, nie powinny być odkażane ze względu na możliwość inaktywowania wirusa, nawet przez nieznaną ilość produktu biobójczego. Miejsca takie oczyszcza się i płucze wodą bez detergentów i środków biobójczych.
10. Próbki materiału pobiera się czystymi, jałowymi narzędziami, najlepiej jednorazowego użytku.
11. Każdą próbkę umieszcza się w mocnym, szklanym lub plastikowym, sterylnym pojemniku, zamkniętym szczelnym przykryciem, zabezpieczającym przed wyciekami zawartości. Przykrycie okleja się wodoodporną taśmą samoprzylepną.
12. Powierzchnię zewnętrzną pojemnika po zamknięciu odkaża się, a następnie płucze się czystą wodą i osusza się.

13. Każdy pojemnik zaopatruje się w etykietę zawierającą opis drobiu i jego numer identyfikacyjny, rodzaj próbki, datę i miejsce jej pobrania, imię i nazwisko oraz adres posiadacza zwierzęcia.
14. Próbkę umieszcza się w kontenerze, mocnym kartonie lub pudełku drewnianym i transportuje do właściwego laboratorium w temperaturze 4 °C.
15. Do każdej przesyłanej próbki dołącza się dokument, w formie pisma przewodniego, w którym podaje się między innymi:
  - 1) imię i nazwisko oraz adres posiadacza drobiu;
  - 2) imię i nazwisko oraz adres i numer telefonu powiatowego lekarza weterynarii;
  - 3) zakres i kierunek badań diagnostycznych;
  - 4) gatunek, kategorię, wiek i liczbę drobiu w gospodarstwie;
  - 5) datę wystąpienia i opis objawów klinicznych;
  - 6) opis zmian stwierdzonych podczas sekcji;
  - 7) opis ewentualnego leczenia lub wykonane szczepienia.
16. Na opakowaniu zewnętrznym kontenera, kartonu lub pudełka, w którym przewozi się szczególnie zakaźny materiał, umieszcza się napisy ostrzegawcze i informacje: *„Materiał zakaźny! Nie otwierać podczas transportu! W sytuacjach szczególnych kontaktować się z (podać imię i nazwisko, adres i telefon nadawcy lub wysyłającego powiatowego lekarza weterynarii oraz nazwę i adres laboratorium referencyjnego)”*.
17. Próbkę do laboratorium referencyjnego przesyła się bezpośrednio, nie później niż przed upływem 24 godzin od pobrania. O przewidywanym terminie dostarczenia przesyłki powiadamia się laboratorium.

Załącznik nr 2

SPOSOBY OCZYSZCZANIA I ODKAŻANIA

I. Środki ostrożności

1. Osoby wykonujące zabiegi oczyszczania i odkażania powinny:

- 1) być przeszkolone w zakresie obchodzenia się z preparatami używanymi do tych zabiegów, w tym w zakresie przygotowywania ich roztworów;
- 2) być zaopatrzone w ochronne okulary lub maski, kombinezony oraz rękawice i buty gumowe, w celu ochrony przed poparzeniem lub zatruciem środkami używanymi do wykonywania tych zabiegów.

2. Podczas wykonywania zabiegów, o których mowa w ust. 1, należy przestrzegać wymagań określonych w przepisach o bezpieczeństwie i higienie pracy.

II. Oczyszczanie

1. Oczyszczanie polega na usunięciu zakażonych odchodów zwierzęcych i innych substancji mogących zawierać czynniki chorobotwórcze z pomieszczeń dla zwierząt, pomieszczeń gospodarczych i magazynowych, wybiegów i otoczenia budynków oraz na ich unieszkodliwieniu.

2. Oczyszczanie przeprowadza się przy użyciu:

- 1) środków fizycznych — narzędzi ręcznych, sprzętu mechanicznego lub wody pod ciśnieniem;
- 2) produktów biobójczych określonych w przepisach o produktach biobójczych.

3. Oczyszczanie przeprowadza się w następującej kolejności:

- 1) wstępnie spryskuje się miejsca przebywania drobiu, po usunięciu drobiu, jego zwłok lub tuszek, produktem biobójczym o takim stężeniu, jakie jest stosowane podczas mycia i odkażania; produkt taki pozostawia się na powierzchni odkażanej przez co najmniej 24 godziny;
- 2) oczyszcza się:
  - a) sufit, ściany, podłogi oraz okna i drzwi w pomieszczeniach, w których przebywały zwierzęta,
  - b) żłoby, koryta, drabiny i przegrody, a także sprzęt, przedmioty i narzędzia, które miały kontakt ze zwierzętami, oraz ubrania ochronne i obuwie osób, które zajmowały się drobiem,
  - c) podłoże na wybiegach;
- 3) zbiera się zanieczyszczenia stałe oraz nawóz drobiowy i poddaje się je unieszkodliwieniu;
- 4) spala się w wyznaczonym na terenie gospodarstwa miejscu drewniane przedmioty, w szczególności żłoby, koryta, przegrody, podłogi oraz inne przedmioty, jeżeli ich stan uniemożliwia skuteczne oczyszczenie i odkażanie.

III. Odkażanie

1. Odkażanie polegające na niszczeniu czynników chorobotwórczych obecnych w środowisku przeprowadza się przy użyciu:

- 1) środków fizycznych, w tym: przez spalenie sprzętów drewnianych, opalenie sprzętów metalowych, użycie gorącej wody lub pary wodnej;
- 2) produktów biobójczych, określonych w przepisach o produktach biobójczych;
- 3) środków biologicznych (z udziałem bakterii nitryfikacyjnych), stosowanych do odkażania obornika i gnojowicy.

2. Odkażanie obornika przeprowadza się w następujący sposób:

- 1) na terenie gospodarstwa zakażonego, w pobliżu pomieszczeń inwentarskich na glebie ścistej, w miarę nieprzepuszczalnej, wyznacza się miejsce na kopiec z obornikiem o wymiarach 2 m szerokości i nieograniczonej długości;
- 2) dno kopca, po wyrównaniu, wykłada się folią, a następnie:
  - a) nakłada się na nią warstwę obornika niezakażonego, najlepiej pochodzącego od koniowatych lub bydła,
  - b) zakażony obornik układa się w kształt stożka na wysokość nieprzekraczającą 1,5 m od powierzchni gruntu,
  - c) przykrywa się ściółką i warstwą ziemi o grubości, co najmniej 20 cm,
  - d) polewa się produktem biobójczym i pozostawia się na okres co najmniej 42 dni.

3. Gnojowicę i gnojówkę odkaża się przez:

- 1) dodanie do zbiornika z gnojówką lub gnojowicą produktu biobójczego;
- 2) wymieszanie produktu biobójczego z gnojówką lub gnojowicą;
- 3) pozostawienie zawartości tego zbiornika — po uprzednim jego zabezpieczeniu przed dostępem zwierząt, w szczególności owadów i dzikich ptaków — na okres co najmniej 45 dni.

4. Odkażanie ściółki lub obornika może być przeprowadzone również poprzez:

- 1) spalenie albo użycie pary wodnej o temperaturze nie mniejszej niż 70 °C;
- 2) zakopanie na głębokość uniemożliwiającą dostęp do nich zwierząt.

5. W ognisku grypy ptaków, jak również przed każdym wjazdem i wyjazdem, wejściem i wyjściem z gospodarstwa podejrzanego o wystąpienia grypy ptaków oraz z pomieszczeń dla ptaków wykłada się maty odkażające, które są nasyczone odpowiednim produktem biobójczym, w taki sposób, aby były ciągle wilgotne.

6. Wymiary mat, o których mowa w ust. 5, wynoszą:

- 1) długość powinna być nie mniejsza niż:
  - a) obwód największego koła pojazdu wjeżdżającego lub wyjeżdżającego — w przypadku mat wyłożonych przed wjazdami i wyjazdami,
  - b) metr — w przypadku mat wyłożonych przed wejściami i wyjściami;
- 2) szerokość powinna być nie mniejsza niż:
  - a) szerokość wjazdu lub wyjazdu — w przypadku mat wyłożonych przed wjazdami i wyjazdami,
  - b) szerokość wejścia lub wyjścia — w przypadku mat wyłożonych przed wejściami lub wyjściami.

7. Osoby, które miały kontakt z drobiem chorym na grypę ptaków albo podejrzanym o zakażenie się tą chorobą oraz ze sprzętem używanym przy obsłudze tych zwierząt, powinny, przed opuszczeniem miejsc przebywania drobiu lub gospodarstwa, oczyścić i odkażać ręce, ubranie i obuwie przy użyciu produktów biobójczych.

8. Środki transportu, sprzęt i inne przedmioty, które miały kontakt z drobiem chorym lub podejrzanym o zakażenie grypą ptaków i pozostawały w ognisku tej choroby, podlegają — przed opuszczeniem gospodarstwa — oczyszczeniu i odkażeniu przy użyciu produktów biobójczych.

9. W gospodarstwie, w którym wystąpiło podejrzenie grypy ptaków, oraz w ognisku grypy ptaków przeprowadza się 1—2 razy dziennie odkażanie bieżące przy użyciu odpowiedniego produktu biobójczego.

10. Po usunięciu drobiu lub jego zwłok z ogniska grypy ptaków:

- 1) przeprowadza się — przy użyciu środków fizycznych — oczyszczanie miejsc przebywania drobiu, jego uboju lub sekcji;
- 2) zmywa się miejsca, o których mowa w pkt 1, produktem biobójczym;
- 3) wykonuje się odkażanie produktem biobójczym.

11. Na poszczególnych etapach zwalczania grypy ptaków wyróżnia się:

- 1) odkażanie zapobiegawcze, przeprowadzane w celu ochrony drobiu przed tą chorobą;
- 2) odkażanie bieżące, przeprowadzane w obecności drobiu przy podejrzeniu lub stwierdzeniu u niego tej choroby;
- 3) odkażanie wstępne, przeprowadzane po usunięciu drobiu oraz jego zwłok z gospodarstwa;

4) odkażanie ostateczne, przeprowadzane po ostatecznym oczyszczeniu, przed uznaniem ogniska tej choroby za wygasłe.

12. Oczyszczanie i odkażanie, po usunięciu drobiu, jego zwłok, ściółki i nawozu drobiowego oraz innych sprzętów i ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego z ogniska grypy ptaków, przeprowadza się trzykrotnie w siedmiodniowych odstępach.

13. Przy stosowaniu produktów biobójczych obowiązują następujące zasady:

- 1) przy odkażaniu profilaktycznym stosuje się 0,5 l roztworu produktu biobójczego na 1 m² powierzchni;
- 2) przy odkażaniu w środowisku zakażonym stosuje się co najmniej 1,0 l roztworu produktu biobójczego na 1 m² powierzchni.